

Bebeğimle oynarken GELİN olmuşum

Fazıl Küçük KOÇ

Bu hikâye kuzenleri veya tanımadıkları birileri ile zorla veya bir şekilde evlendirilmek durumunda kalan mutsuz gurbetçi kadınlara atfedilmiştir.

Kadının simsiyah saçları yer yer yolunmuş kan revan içinde kalmıştı. Sürekli iç çekiyor, ara sıra nefes alıyor ve aralıksız hıçkırarak ağlıyordu. Usulca yanına yaklaşıp 'korkma ablam korkma' diye seslendim. Bir süre başı önde bekledi sonra yavaşça kaldırdı başını. Ağlayan gözlerinden gözyaşı pınar olmuş akıyordu. Yüzünde beş parmak izi, moraran gözü, kanayan burnu darmadağın olmuş saç başı yürek parçalıyordu. İnsansın içinde kızgınlık, şaşkınlık ve öfkenin oluşmaması mümkün değil. İşimiz bu zaten travma geçiren bir kişiyi

içinde yaşadığı psikolojik dünyadan uzaklaştırıp daha fazla gerilmemesini öğrenmiş, defalarca uygulamasını yaşamıştık. Yalnız elimde olmayan bir duygu beni profesyonel davranmaktan alıkoyuyordu. Bir şeyler vardı beni zavallı kadına çeken. Sanki onda kendimi görüyordum. Bir türlü bu duyguya engel alamıyordum.

Henüz 20'li yaşlarda olağan üstü güzel bir kız. Yüzündeki darbeler iyileştikçe yüzünün güzelliği ay gibi ortaya çıkmıştı. Kirpikleri ve simsiyah saçları güzel gözleri umutsuzlukla dolu bakışları arasında bile

ayrı bir güzel duruyordu. Kalem gibi saçları simsiyah gözleri uzun kirpikleri beyaz teni ile ayrı bir uyum sağlamıştı.

Bir kuş gibi sığınmıştı Hatice çalıştığım sığınma evine. Danışman olarak ben görev almıştım.

Misafirlerimize ilk vermemiz gereken güvendir. Bize inanmalı anlık korkuyu üzerlerinden atmaları gerekir. Bu bakımdan tam güven tesis edilmeli ki iletişim sağlam temeller üzerine otursun. O güveni sağladıktan sonra işimiz daha kolaylaşır. Mağdur olan misafirlerimiz ağır ağır

içlerini boşaltır, biraz olsun sakinleşirler. Sabırla bize güvenip neyi ne kadar paylaşacaklarını, neleri anlatacaklarını bekleriz. Kriminal içerikli olaylarda polis bizimle düzenli bir işbirliği halindedir. Mağdur korku travması yaşamayacak durumda ise ifadesine başvurulur. Bizden yeşil ışık gelmesi beklenir.

Kızcağızın hikayesi benim hikayemden de acıklıydı. Aradan 20 yıl geçmesine rağmen yaşadıklarımın midir nedir, demek ki tam kurtulamamıştım. Her bir konuşmamızdan sonra kendi başıma kaldığımda geri dönüşleri yaşar hale gelmiş, psikolojim bozulmuştu.

İş yoğunluğu ve travmatik vakaların ağırlığı zaman zaman bizleri de etkiliyordu. Yeni yeni atlatmak üzere olduğum kendi travmalarımın kurtulmam için bana ara sıra süper vizörlük yapan psikoloğumda bulmuştum kendimi.

Sevgili Suzan, bana çocukluğundan başlayarak geçmişini anlatmak ister misin? Biliyorum seninle zaman zaman bu konuları çok konuştuk. Eğer bugün seni konuşmaz isek Hatice'ye yardım edemezsin. Sen de biliyorsun, Hatice'ler hep olacak. Bizler Hatice Suzan olayları olmaması için çalışırken, bu olayları nasıl ele alacağız, mağdurlara ezilen kadınlara nasıl yardımcı olacağımız konusunda profesyonel olmalıyız. Burada duyduklarımızı evimize özelimize taşımamalıyız.

Haydi Suzan, Hatice'ye yardımcı olabilmen için senin hikâyeden başlayalım. Sen anlat ben sabırla dinliyorum. Suzan anlatmaya başladı:

“İlkokulda siyah önlük ve beyaz yakalı üniformamız vardı. Çoğu yoksul öğrencilerin yırtık eskimiş kıyafetleri önlükler arasında sanki gizlenirdi. Yine de bir çok öğrencinin naylon karışımı önlükleri soba yanığından,

eskimişlikten yıpranmışlıktan nasibini alırdı. Keşke pırıl pırıl rengarenk elbiselerimizin olduğu, her gün değişik kıyafetler giyebildiğimiz günlerimiz olsaydı. Bazı kız çocukların renkli tokaları onları diğerlerinden ayırırdı. Bazı öğrencilerin yoksulluklarını gizlemek bakımından herkesin aynı görünümde olması iyi gelirdi. Hepimiz neredeyse birbirimize benziyorduk.

İlkokuldaki en keyifli olan günlerimi söyleyecek olursam, özellikle de babamın elimden tutup beni okula götürmesini en başa koyarım. 23 Nisanlarda bayram şölenlerine katılmak, şiirler okumak, madımak, türkmen kızı gibi halay ve rontlar unutamadıklarım arasındadır.

Elbiselerim şarkısı ile ront oynamak çok güzel bir duyuydu.

Hep yeşildir elbiselerim
Ben bu rengi pek çok severim
İlkbaharı canım
Pek sevdiğim için
Hep yeşildir elbiselerim ....

Ortaokul ve lise yıllarında 16 Mayıs'ta 'bayrak koşusu' en heyecanlı olduğum anlardır. Bir keresinde elimdeki Türk Bayrağını öpüp anıma koyarak il valisine teslim ettiğimde tüylerim diken diken olmuştu. Keşke o günlere ait anı ölümsüzleştiren bir fotoğrafım olsun çok istemiştim. Samsun'dan yola çıkan Türk Bayrağı Amasya, Tokat, Sivas, Kayseri, Nevşehir, Kırşehir, Kırıkkale illerinden geçerek Ankara'ya başkente ulaştırılır. Her ilin genç liseli atletleri kendi il sınırları içerisinde Türk Bayrağını elden ele komşu ilin sınırına kadar taşırlar. İl sınırlarında da bayram şölenleri eşliğinde bayrak devir teslim törenleri yapılır. Günlerce bu kutsal göreve ve sonrasında 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramına hazırlanırdık.

Ailenin en büyük çocuğuyum, iki tane de erkek kardeşim var. Evin ilk çocuğu olmanın avantajlarını da yaşıyorum zaman zaman. Babamın ilk göz ağrısı olmam sebebi ile bana ayrı bir düşkünlüğü vardı. Babam belediyenin muhasebe dairesinde memur olarak görev yapmaktaydı. Aylık aldığımda bana mutlaka güzel bir şeyler alır ve beni mutlu ederdi. Babişko adını verdiğim bir bez bebek almıştı. Hep onunla uyuyordum. Akşam babam gelince mutlaka tekrar ettiğimiz bir baba kız oyunumuz vardı. Lavaş dürüm oyunumuz. Babam lavaş olur ben de haşlanmış yumurta, kardeşlerim de tuz, biber, maydanoz ve salata olurlardı. Babam hepimizi sarar, yatağın üzerinde sarmaş dolaş yuvarlanırdık. Annemden fırçayı yedikten sonra süt dökmüş kedi gibi sessizce odamıza doğru kaçırdık.

Yeni yapılmış, üç odalı bir evimiz vardı. Ben kardeşlerimle aynı odada kalıyordum. Halbuki diğer oda boş duruyordu. Ama dedemler ve misafir gelir diye o odayı kullanmazdık. Kaldığımız odanın köşesinde benim yatmış bir somya ve yatakların üst üste durduğu bir yüklük ve birkaç minder ve sedir yastıkları vardı. Kardeşlerim yere açılan büyük yatakta beraber uyurlardı. Her gün yataklar toplanır, yorganlar iyice havalandırıldıktan sonra katlanarak yüklüğe yerleştirilirdi. Gerçi kışın havaların çok soğuk olduğu günlerde sobanın yandığı salonda soba etrafına serilen yataklarda yatardık. Zahmetli bir işti. Koca yün döşekler yüklükten indirilip yere açılacak, çarşaf, yorgan ve yastıklar getirilecek. Babamın bazı rahatsızlıkları olduğu için ağır kaldıramaz ama sürekli bir işin ucundan tutarak anneme yardımcı olmaya çalışırdı. Sadece çamaşır yıkamazdı. Yoksa neredeyse tüm yemek işlerinde yardımcı olurdu. Annemle bir arada olmaktan mutlu olur, sürekli gülüşür şakala-

şırlardı. Yalnız babaannemler bize geldiğinde babamın rolü değişirdi. Daha buyurgan olduğunu hissedirdim. Hatta annem yine geldi Durdane Hanım diye yorum yapardı.”

Suzan nefes alıp su içiver. Yarın kaldığımız yerden devam ederiz. Anladığımız kadarı ile babaannenle annenin arası pek iyi değildi.

“Yok aslında iyilerdi. Babam tek öğlan olduğu için olsa gerek annemle paylaşma konusunda bir huysuzluğu olurdu ara sıra. Babaannemler köyde yaşıyorlardı. Bize geldiklerinde bazen uzunca, bir iki hafta kadar kalırlardı. Geldikleri zaman mutlaka yiyecek bir şeyler de getirirlerdi. Hatta babamın belediyede çalışan iş arkadaşları Durdane Ebemin küp peyniri ile gilaboru turşusunu yemek için babaannemlerin ziyaretinden hemen sonra bize oturmaya gelirler, yatsılık dediğimiz, sobada ısıtılmış tandır ekmeği, küp peyniri, tere yağı ve turşu yemeden gitmezlerdi.

Anneannem bize yakın oturur, haftada mutlaka annemin büyük temizlik gününe yardıma gelirdi. O gün mutlaka sobanın üzerine konulan küçük bir sac üzerinde, şimdilerde tatil kıyılarında gözleme denilen, içerisine peynirli maydanozlu patatesli biberli patlıcanlı iç konup yarım ay gibi katlanan çörekler yapılırdı. Hafta sonu bahçenin köşesine yapılan odunluğun köşesindeki ocak yakılır, üzerinde yemek pişirilir, banyo suları ısıtılır, beyazlar kaynatılırdı. Neredeyse tüm gün annemin mesaisi devam ederdi. Babam ara sıra gelip bir şeylerin ucundan tutmaya kalksa da annem Dursun sen dokunma komşular bizi ayıplar diye onu tatlı ve otoriter, burada benim dediğim olur, bir dille ve tavırla oradan uzaklaştırırdı. Babamsa, kime ne Aygün’üm diyerek anneme diklenmeye çalışsa da nafile. Evde annemin dediği olurdu.

Babam ailenin beş kızdan sonra dünyaya gelen tek erkek çocuğu idi. Doğan erkek çocuklar bebekken ölmüşler. Bu nedenle de babama Dursun adını vermişler.

Zaman zaman babamın çabuk yorulduğunu bilen annem, onu yorulacağı fiziki işlere sokmamaya çalışırdı. Karı koca küçük kasabada şehirli memur hayatının yanı sıra, bahçeli bir evde meyve ağaçları, bir kaç maşala mevsimlik sebze ekilebilecek bir bahçesi olan çok güzel müstakil bir evde mutlu bir yaşamımız vardı.

İlkbaharda bahçenin hazırlanmasında annem ve babamın delikanlı kuzenleri gelir hiç itiraz etmeden babamın istediği gibi çalışırlardı. Çok keyifli sohbetler edilirdi. O gün öğlen piknik yapılır gibi lavaş ekmek arasına yeşil soğan, tereotu ve kaynamış yumurta konulur, akşama da annemin sulu böreği yenirdi. Sulu böreğin hamur yaprakları kaynamış suda haşlanır, aralarına yağlı kıyma sotesi serpiştirilir, fırın tepsileri ya da sinilere yayvanca döşenir, fırında pişirilirdi. Bazen bir kaç tepsi olursa belediyenin fırınına götürülür. Sinileri getirmek ise başlı başına bir derd. Çarşıdan bir taksi tutulur, börekler eve öyle getirilirdi.

Dayanışma ruhu akrabalarımız arasında çok güçlüydü. Genç yaşta bel fitiğinden ameliyat olduğunu bilen akrabalarımız babama kıyamaz ona ayrı ilgi duyar ve isteklerine hiç hayır demezlerdi.

Babam çok esprili bir adamdı. Askerde sıhhiye birliğinde iğne yapmayı öğrenmişti. Mahallede kim iğne olacaksa babama haber ederlerdi. Bu hizmeti karşılığı bazen yoğurt, süt, peynir, turşu, yumurta, kabak çiçeği gibi ev ürünleri gönderirlerdi.

Babam bir gün soğuk algınlığı sonucu yatağa düşen yengesine penisilin iğnesi vurmak için aynı mahallede ikamet eden amcasının evine gider. Enjeksiyon takımının metal kasasına kaynar su dökülür. Kullanılacak iğne, enjeksiyon ve diğer küçük aletler iyice mikroptan arındırılır. O günlerde kullan at enjeksiyonlar yok tabii. Küçük bir pamuk parçası, kolonya veya ispiroto hazırlanır. Penisilin kapsülü parmaklar arasında hafifçe sallanır, küçük tırtıllı keski bıçağı kapsülün kırılacak bölümüne bir kaç kez sürülür. Sonra bir el ustalığı ile boğaz kısmında tık diye kırılır kapsül. İlaç özenle enjeksiyonun içerisine çekilir. İlaçta hava kabarcığı olmasın diye hafif bir hareketle hava boşluğu giderilir. İğne enjekte edilmeye hazırdır. Penisilin iğnesi yengeyi ayağa kaldırmıştır. Asıl bundan sonra hikâye başlar. Pek de güzel hikayeler uyduran babam başlar sebebi ziyaretini ballandıra ballandıra anlatmaya;

Yengem geçen gün elinde bir kaç kutu ilaç ile bana geldi. Hayırdır yengecim neyin var? Ula Dursun sen geçen gün emmine bir iğne yaptın ya. Hee ne olmuş? Emmine o gün bugündür dibimden ayrılmıyor. Beni yataklık etti, perişan eyledi. Emmine yaptığın iğneden ne olur bana da yap.

Ben de yengemi kıramadım o nedenle emmimlere gidip yengenize de o dediği iğneden yaptım. İnşallah emmime bir şey olmaz...

Babamın bu ve benzeri uydurduğu onlarca hikâye vardır. Babam bu, biraz muziplik olsun diye hafif iğneleyici hikayeler ile akrabalar arasında bir sevgi yumağına dönüşen bir kişiliğe bürünmüştü. Aboo!!! Gıı duydu mu gene Dursun şunu söylemiş. Aman emmin duymasın, kele bacım bu öğlan bunu nerden çıkarı, diye kadınlar yengeler konuşur dururlardı.

Daha babam yolun yarısında ciddi sağlık sorunları ile karşılaşmıştı. Ciddi burun kanamaları oluyordu. Bazen de ağzından içerisinde kan parçacıkları olan kusmaları olurdu. Ne olduğunu pek anlamadan aldığımız acı haberle yıkılmıştık. Babama pankreas kanseri teşhisi konulmuştu.

Pankreas kanseri çok zor teşhis edilen, tedavisi oldukça zor olan bir kanser türüydü. Süreç çok çabuk ilerlemişti. Şiddetli ağrıları olduğu için ağır morfin verilmeye başlanmıştı. Morfin ilk zamanlar oldukça etkili oluyordu. Kendini iyi hisseden babam neşeli sevecen tavırları ile bize umut veriyordu. Sanki eski sağlıklı günlerine dönüyor sanıyorduk.

Ölüm döşeginde bile espri yapmayı seven babamın son esprisi şöyleydi;

Bazı ağrı kesici ilaçları enjekte yoluyla alıyordu. Bir keresinde hafif canı yanan babam belli eder canının yandığını. ‘Özür dilerim Dursun Bey acıttım mı?’ diye soran hemşire hanıma, ‘eğer iğneyi ben vursaydım kesinlikle canınızı acıtmazdım’ elim çok hafiftir bilesin’ diye birazcık da başka manaya gelecek şekilde karşılık verir. Babamın şakasını bilen hemşire hanım, sizi Aygül hanıma söyleyeceğim der odadan çıkar. Biraz sonra içeri girecek olan aneme olan biteni anlatan babam. Aygülüm çekmecenin gözünde iki kök çiçek stili var, ziyarete gelen bir arkadaşım getirdi. Bunları güzelce muhafaza edelim ki baharın bahçemize ekelim. Çiçekler altı ay boyunca rengarenk çiçek açan türdenmiş. Giderken götürelim unutma Aygülüm. Yaşam dolu babamın son arzusu ve son esprisi olur bunlar.”

Burada duralım Suzan. Dışarı çık beş yüz adım ileri beş yüz adım geri geleceğin bir 10 dakikalık yürüyüş yapmanı istiyorum. Yürüyüş yapar-

ken derin nefes almayı ihmal etmiyorsun, daha önce denemiştik.

Suzan anlatmaya devam etti:

“Hastane koridorunda annem ve halalarımın çığlıkları duyulur. Halalarımın ‘gardaşş bohlaringı yiyim gardaşş’ gibi garip çığlıkları hoş bir seda bırakmasa da kulaklara kazınmıştı. Babam 40 yaşında aramızdan ayrılmıştı.

Annem tüm aileye hem anne hem de baba olacak şekilde davranıp bize babamızın eksikliğini hissettirmeyen bir yaşam ortamı sunmaya gayret ederken, babamızdan bize kalan küçük bir emekli maaşı ile kıt kanaat sınırlı bir yaşam sürdürmeye başlamıştık. 35 yaşında dul kalan, tüm ömrünü çocuklarına adayan özverili, yürekli, becerikli bir kadındır annem. Dursun’dan sonra başka biri mi? Allah göstermesin anlayışına sahipti. Öyle de oldu. Annemiz bizim Kâbe’imiz idi, onun etrafında toplanır, onunla birlikte mutlu olurduk...

Yaşam devam ediyor. Liseye başlamıştım. Babamın arzusudur diye derslerime çok ama çok çalışmaya başladım. Babam, ‘sen okuyacaksın’ ‘bizim belediyeye başkan olacaksın’ derdi. Özellikle de çalıştığı belediyede yetkili olmamı çok isterdi. Belli grupların desteğiyle belediye başkanı seçilen Kel Başkan ile babamın arası pek iyi değildi. Başkan seçildikten sonra görevliler kendilerini göstermek için özellikle Cuma günleri başkanın gittiği camiye giderlerdi. Babam ise Dedemle birlikte köyde bayram namazlarına giderdi. Babamı yerinden alıp başka birimlerde görevlendirmeye başlamıştı. Babam pek dindar birisi değildi. Ancak evimizde beyaz işlentili çanta içerisinde bulunan duvarda asılı olan bir Kur’anı Kerim vardı. Ayrıca babam ve annem ara sıra Türkçe Kuran okurlardı. Annem bana

abdest alma ve namaz dualarını öğretmişti. Okulda da en az on namaz duasını ezbere bilmez isek Din Dersinden geçemezdik. Ramazanda annem orucunu tutar, hafta sonları babam ve bizler ona eşlik ederdik.

Hem derslerdeki başarımlarım hem de güzelliğim ile neredeyse okulun en popüler kızlarından biriydim. Beden eğitimi dersinde en hızlı koşan, en dayanıklı olan bendim. Vilayette yapılan atletler yarışmasında kızlar grubunda dereceye girmiştim. 400 metreyi ilk beş arasında tamamlamıştım. Okul bandosuna seçilmiş daha sonra majorlük yapmaya başlamıştım. Yaşlılarım olan erkek arkadaşlarım sanki daha çocuksu gibiydiler. Çoğunun sakalları bile gelmemiş, şımarık, silik, cılız tipler. Ancak benden bir kaç yaş büyük erkek öğrencilerin bakışlarındaki farklılığı hissediyor, bazen laf attıklarını da duyabiliyordum. Genç kızlar olarak, bakışlardan öte herhangi bir rahatsızlık verici durumlarla karşılaşmaz, güven içerisinde okulumuza gider gelirdik. Kızlar olarak okulun bahçesinde rahatça dolaşır kızlı erkekli sohbetler eder eğlenirdik. Lise derslerinde çağdaşlık ve muhafazakarlık üzerine münazaralar yapardık. O yıllardaki edebiyat hocamız Çağdaş Deniz Bey bizleri güzel konuşma konusunda her zaman uyarırdı. Çocuklar sizler okuldasınız, sokakta konuştuğunuz gibi konuşamazsınız, burada akademik edebi bir dil kullanmak zorundasınız, diye uyarırdı. Muhafazakarlık konusunda sunum yapan arkadaşlarımız Nedim’in; ‘efendime söyleyeyim’ diye başladığı konuşmasını kesip, hayır kahvede konuştuğumuz gibi değil, bir lise tartışma toplantısında konuşur gibi, üniversitede sunum yapar gibi, düzgün, yazı dilinde edebi bir konuşma yapmak zorundasın, örneğin, ‘Bilindiği üzere tartıştığımız konuda....; şeklinde başlayabilirsin diye sıkca öğretici

düzeltilmeler yapardı. Kızların etkin ve özgün şekilde kendi görüşlerini dile getirmelerine fırsat vermesiyle, öğretmenimizin aslında neyi amaçladığını yıllar sonra daha iyi anlıyorum. Konuşmasındaki ses tonuna, vurgularına, anlamdaki bütünlüğüne, dil bilgisi kurallarına uyulmasına ne kadar önem verdiğini, bugün hayranlıkla anıyorum. Türkçemizin temiz güzel bir şekilde kullanılması konusunda öğretmenimizin emeğini hiç bir zaman unutmuyorum. Türkçe isimler konmasının Türkçemizin daha değerli kılınması bakımından, bir dilin kendi özgün gelişimi bakımından ne denli önemli olduğunun altını çizmek amacıyla sınıfta bulunan 30 arkadaşımızın adlarını tahtaya yazdı. Bunların öz Türkçe olup olmadıkları konusunda ilginç bir tablo ortaya çıkmıştı. Çıkan sonuç adların ancak yüzde kırkının etimolojik Türkçe olduğu, kalan kısmın yarısının Türkçeleşmiş yabancı dillerden gelen adlar olduğunu, geri kalan yüzde otuzunun ise dini düşünceden etkilenip doğrudan özellikle Arap isimleri olarak ad verildiği olgusunu anlatmıştı. Bazı arkadaşlarımız buna karşı çıksalar da Çağdaş Deniz Bey örneğin R harfi ile Türkçe adların başlamadığı, örneğin Anadolu halkının 'Rıza'ya İriza, Radyoya İradiyo, Remzi'ye İremzi, Recep'e İrecep dediklerini söyleyince duygusal itiraz etmek eğilimli arkadaşlar da susmak durumunda kaldılar.

Türkçe dilbilgisi kuralları gereği "c, ğ, l, m, r, z" sesleri Türkçe sözcüklerin başında yer almazlar. Örnekler çoğaltılabilir. Ancak bu sesler ile başlayan sözcükler zamanla Türk diline uyum sağlama gayreti içerisinde olmuşlardır."

Sevgili Suzan burada biraz mola veriyoruz. Dışarı çıkıp dünkü yürüdüğün yolu 8 dakikada biraz daha tempolu bir şekilde yürüyüp gele-

ceksin. Sonra kaldığımız yerden devam ederiz.

Suzan devamlı;

"Babamın aramızdan ayrıldığı yaz Gülbeyaz Abla'nın düğünü olacaktı. Gülbeyaz Abla komşumuzun kızıdır. Çok becerikli güzel bir kızdır. Dayısının oğlu ile evlenecekmiş dediler. Bir hafta içerisinde karar verilmiş düğün dernek hazırlıkları başlamıştı. Babamın vefatı nedeniyle içimiz buruk bir şekilde düğünde bulunmuştuk. Aradan bir kaç yıl geçmiş Gülbeyaz Ablalar bir volvo marka araba ile izine gelmişlerdi. Ablamın yakışıklı denecek tipte uzun boylu kayını da gelmişti. O yıl bana dünür oldular. Henüz lise 3. Sınıfa başlayacağım. Ne olduğunu anlamadan annemlerin baskısı ile parmağıma yüzük takılıvermişti. Babama ne diyecektim? Hayallerim vardı, yıkılan hayallerim. Annemin tek şartı vardı. Şimdi nişan seneye düğün, çünkü kız liseyi bitirecek.

Duygularım acayip karışık. Elin oğlu yanıma geliyor, elimden tutuyor yanına çekiyor, öpmek istiyor. Allah'ım nedir tüm bunlar diye direniyorum. Annem kızım yapma artık, o senin nişanlın birbirinize alışmalısınız, zamanla seversin nişanlını. Bak çocuk hem okuyor hem çalışıyormuş. Sen istersen okuma izin vereceklerini anlatıyor kayın validen. Duygularım acayip karışmıştı. Annemin beni üniversitede okutmaya paralarının yetmeyeceği düşüncesi ile bu kararı verdiğini biliyorum ama, ben evlenmek istemiyorum ki, babamın da arzusu hayallerim var benim. Ben okuyup babamın istediğini yerine getirmek istiyordum dediğimde. Ah güzel kızım onları da yaparsın, belki kardeşlerinin okumasına yardımcı olursun, baban da bu şekilde mutlu olur kim bilir, diyordu. Sanırım annem dünürlerin su gibi para harcamasına, kocaman bir ev yaptır-

malarına, altlarındaki arabalar ve edilen vaatlere tav olmuştu. Belki kardeşini de oraya götürürsün gibi küçük planlar da kurmaya başlamıştı.

Hayallerim derin dondurucuya konmuş, kaderimi yaşamaya zorlanmışım. Artık nişanlı bir kızdım, büyümeden nişanlanmış bir kız. Kaderime boyun eğip nişanlıma zoraki yakınlaşmaya çalışıyordum. Alışmışım artık nişanlı olma durumuna. Öğretmenlerim çok ama çok şaşırılmışlardı nişanlandığıma. Yazık etmişler bu kıza, çok da çalışkan bir çocuk, dediklerini duymuştum. Nişanlımla bir kaç kez yazıştık. Sonra anladım ki mektup yazmakta zorlanıyor. Zaten çok kısa yazıyor hiç bir duygu geçişi sağlamıyordu. Sonra telefonla bir iki kez aradı konuştuk. Keşke diyordum nişan atsalar, gelmeseler. Bizim ailede nişan atmak, yeniden evlenmek hiç yaşanmamış bir olaydır. Annem, akrabamız, komşumuz Hacı Anne dediğimiz emekli öğretmenin Sarıkamış'ta askerken şehit olan nişanlısından sonra bir daha kimseyle evlenmediğini, sülalenin namus abidesi gibi sevilip sayıldığını anlatırdı hep övünerek.

Kışın sonu bahar ve hiç gelmeyecece yaz. Korktuğum başıma gelecek. Nişanlım ve ailesi bu kez daha büyük bir araba ile gelmişlerdi. Arabaya düğün için gerekli olan birçok şeyi doldurup getirmişler. Ama Gülbeyaz Abla gelmemişti. Tüm akrabalara mintan, havlu, tişört, nivea el kremi çikolata gibi hediyeler getirmişlerdi. Hediyelik gömlekler arasına da bir paket 216 Samsun gümürük sigarası koyuyorlardı. Düğün dernek tarihi belirlendi. Annem biraz 'hani bu kızın çeyizi' diyecek olduysa da. Kele dünür çeyizi ne yapacaklar, kızının evini kiraladık, dayayıp döşedik, çift banyolu bir evde oturacaklar. Yeni mobilyalar, yep yeni yatak odası takımı ve bir

evde olması gereken her şey alındı. Eksiklerini de kızının istediği şekilde tamamlarız. Burada harcayacağımız parayı kızının koluna bilezik altın yapalım deyince kabul edivermişti annem. Gerçekten de Gülbeyaz Ablamdan daha fazla altın takmışlardı. Bir metreden uzun zincir, on beş burma bilezik, bir beşi birlik set. Kalın kalın künyeler, neler neler. Davul zurnalı bir köy düğünü yapıldı. Yemekler, içecekler o kadar boldu ki anlatamam. İlk kez misafirlere pilav üstü döner ikram edilmişti. Kasabada görülmemiş bir şeydi bu.

Her şey güzeldi de şu gerdek sonrası çarşaf göstermek var ya ne iğrenç bir durum. Aklıma geldikçe geleceğimizden iğreniyorum. Hatta bu durumu tüm memlekete ilan edersesine yüksek sesle söylemeleri yok mu? Anlatılmaz bir iğrençlik olarak aklımdan hiç çıkmıyor. Kızların ilk gecesi sorgulanıyor da erkeklerin ilk deneyimi?

Duyduğuma göre bu iğrenç gelenek Kıbrıs'ta da varmış. Özellikle küçük

yerleşim yerlerinde yaygın bir gelenek olarak 1980'li yıllara kadar süregelmiş. Nikah töreni kilisede yapılmış. Nikah sonrası kurulan düğün dernekte yenilir içilir halaylar çekilir danslar edilirmiş. Gerdek gecesi geleneği orada da varmış. Daha da kötüsü gerdek çarşafı bayrak gibi askıya çıkarılmış. Ah şu Ortadoğu'nun gelenekleri, kadınları ezen gelenekleri....

Gelin olmuştum. Babişkosuyla uyuyan ben, hayalleri olan ben, genç kız olmadan gelin olmuştum. Nereye gidiyorum bilmiyordum. Nişanlım (dilim varmıyor eşim demeye) yakışıklı bir adam, güçlü bir fiziği var. Belli ki vücut geliştirici sporlar yapıyor. O da ne, vücudunun bir kaç yerinde yara izi var. Nedir bunlar dediğimde, spor yaparken oldu diye kaçamak bir cevap vermişti. Tüm aile etrafımda pervane olmuştu. Çok saygı ve sevgi görüyordum. Evliydim artık. Kabullenip ona uygun davranmak ve mutlu olmaya, mutlu etmeye çalışmalıyım. Yavaştan eşime alışmaya, sevdiğimi sanmaya başlamıştım. Başka ne yapabilirdim ki. Gün gelmiş bizimkiler yola revan olmuştu. Pasaportum çıkmış, vizeye başvurmuşum. Bir kaç ay

sonra vizemin çıktığı haberi geldi. Bu arada üniversite sınavına girmiş, Denizli Eğitim Fakültesini kazanmıştım. Allah'ım neler yaşıyorum ben? Vize işlemlerim biter bitmez gönderdikleri para ile uçak bileti alınmıştı. Artık ayrılık zamanı gelmişti. Bu arada çevremizde Danimarka'da yaşayan bazıları ile tanışmış, Danimarka hakkında bilgiler edinmeye başlamıştım. Aslında eşimin ailesi hakkında pek de bilgiye ulaşamamıştım. Doğrusu aile hakkında pek bir şey söylemiyorlardı, ortada bir gariplik vardı. Hissediyordum, garip bir şeyler yaşayacağım konusunda endişelerim vardı. Bir taraftan da evlendiğim kişiye kavuşacak, yeni bir aile hayatına alışacaktım. Yeni bir yaşama yelken açıyordum. Hayallerim vardı engellenen hayallerim. Yeni yaşamımda acaba neler bekliyordu beni?

Eşim Rahmet hava alanında beni karşıladı. Yeni bir araba ile gelmişti. Arabanın içi sanki uçak kabini gibi ışıkları olan acayip bir şeydi. Endişelerimle birlikte yola koyulduk. Arabamızı bir limanda rampa üzerinden araç feribotuna sürmüş, karşı tarafa geçtikten sonra kara yolu ile devam etmiş, yaklaşık beş saatlik yolculuktan sonra eve varmıştık. Her yer karanlık olduğu için nerede olduğumun farkında değildim. Şehrin içerisine girmiş, trafik ışıklarını bir bir geçip toplu konutların olduğu site içerisine arabayı

park edip evimize varmıştık. Kalabalık bir karşılama oldu. Komşular, akrabalar köylüler ilk günden hoş geldine gelmişler. Herkese tokalaşmak için elimi uzattığımda yaşlılar ellerini yukarıda tutarak adeta el öpmem için zorluyorlardı. Ben ise sadece kayın validem ve kayınpederimin ellerini öpmüş, diğerleri ile tokalaşmıştım.

Biraz sonra misafirler ayrılmış, saat ilerlemiş, bayağı geç olmuştu. Evimize gideceğimizi düşünürken, kayın validem koluma girerek, gel kızım seni odanıza götürüyüm dedi. Bir küçük yatak odası, belli ki yeni yatak alınmış. Küçük bir gardrop ve yatak kenarında iki küçük şifonyer. Kızım burası sizin odanız, karşıdaki banyo da size ait. Yeni eviniz çıkıncaya kadar burada bizimle kalacaksınız. Evli görümcelerim bize veda edip evlerinin yollarını tutarken gözüm hep Gülbeyaz ablamı arıyordu. Gülbeyaz ablam nerede neden gelmedi diye sorduğumda, başka bir şehre gittiler, bir kaç gün sonra gelecekler, diye açıklama getirildi. Yalnız bir gariplik hissetmeye başlamıştım. Gülbeyaz Ablam düğünde yok, burada yok, nasıl olabilirdi?

Yatak odamıza çekildik. Kıyafetlerimi çıkardım. Dolaba yerleştirmeye başlarken salonda garip sesler geliyordu. Eşim, sen yat ben annelere bir bakıp geliyorum, diyerek dışarı çıktı. Kayın pederimin kızgın sinirli sesini duyabiliyor, ama ne dedikleri anlaşılmıyordu. Sadece 'dört veya dert' gelmiş gibi bir şeyler söylüyorlardı. Rahmet odamıza döndü. Ne oldu? diye sorunca, sonra anlatırım dedi, koynuma girdi, nefesi nefesim oldu.

Ertesi gün yorgun argın kalktığımda eşim çoktan gitmişti. İlk günümde, ilk kahvaltıda yanımda değildi. Ürkek bir şekilde dışarı çıktığımda, kayın validem banyoyu gösterdi, utanmıştım. Herkesin beni bekledi-

ğini bile bile utanarak kahvaltı masasına oturdum, fakat eşim ortada yoktu. Kayın validem hemen, Rahmet'in acil bir işi çıktı, onu halledip gelecek. Geldikten sonra da seninle çarşıya ve belediyeye gidecek dedi. Kayınpederimin bakışlarında saygı sevgi ve mahçupluk karışımı bir duygu hissediyordum. Babamla okul arkadaşı olduğunu, bir yıl kadar ortaokulda aynı sınıfa gittiklerini anlatmıştı.

Kayınpederim Danimarka'ya turist olarak gelmiş, bir Danimarka'lı kadınla para karşılığı evlenip işçi olmuş, iki yıl evli kaldıktan sonra süresiz oturumunu almış. Kayınvalidem farklı bir kişilik. Dört çocukla yıllarca kocasının yolunu bekleyip kaynana yanında yaşamış. Kayınpeder artık hanımı ve çocukları getireyim dedikten sonra nikah yapıp çocuklarla beraber tüm aileyi Danimarka'ya götürmüştü. Rahmet üç yaşında imiş Danimarka'ya geldiklerinde. Aile kalabalık, zorlu bir uyum süreci ve çalışma hayatına giriş süreci yaşamış. İşsizlik parası elde etmek için Çiçek seralarında karda kışta yıllarca çalışmış kayınvalidem. Belli ki, Danimarka yaşamı beklediği gibi güllük güllüştüğü geçmemiş.

Kayınpeder çocuklar gelinceye kadar Danimarkalı sevgilileri olan, kahveye, diskoteğe bara giden biriymiş. Aile geldikten sonra durulan kayınpeder eski otoritesini kaybetmiş. Kayınvalide bir süre sonra çocukların büyümesinin de etkisiyle ipleri ele almış. Evde son sözü söyle hale gelmiş. Yılların vermiş olduğu itilmişlik, ezilmişlik ve değersizlik durumu sonrası çok farklı bir kimliğe bürünmüş. Sürekli evdekilere talimatlar veriyor, bugün şurada un düşmüş, burada deterjan indirime girmiş, gidip onları alacaksınız. Bin kr veriyorum üstünü bana getireceksiniz, diye sesleniyordu. Anla-

dim ki evin ekonomisi kayın valideden sorumluydu.

Kayınpederime adıyla amca demek istediğimi ta nişanlı iken söylemiştim. Ancak kayınvalidem bana 'anne' diyeceksin diye kestirip atmıştı. Pek içim atmadığı halde anne demeye başlamıştım. Rahmet gelmemişti halen. Kayınvalidem küçük görümcem Nimet'e kızım; yengelle beraber City Weste gidin hem biraz dolaşırsınız hem de indirimde olan tereyağdan 10 paket alırsınız, o zamana kadar abin de gelir, hadi 'farvel' diyerek bizi yolcu etmişti. Farvel demek, sanırım hoşçakal demek anlamına geliyordu. İlk sözcüğü öğrenmiştim. Bir de 'Jeg elsker dig' diye sona eren mektuplardan, seni seviyorum anlamına gelen cümleyi hatırlıyorum.

City West şehrin ilk alışveriş merkezi, mahallenin çarşısı. Bir sürü avare erkek, sanki köy bakkalının dış eşliğinde oturur gibi, AVM'nin değişik köşelerinde kümelenmişler, geleni gideni seyredip duruyorlar. Sıyrılmalı Orta Memet'in geliniymiş dediklerini duyabiliyorum. Görümcem ise bir alem, yarım Türkçesi ile kısa bir açıklama getiriyor. Falan amca, şuralı dayı, Kötü Köylü Emmi, Kel Ahmet.. sıralayıp gidiyor. Türkçesi hem kaba hem de bir garip basitlik içeriyordu. Türkçe dersleri varmış mahallenin okulunda. Ama Türkçe öğretmeni çok sert birisi olduğu için derslere pek gitmek istemezmiş. Türkçe derse gidiyorum diye evden çıkar diğer arkadaşlarına takılmış. Galiba burada herkes birbirini tanıyor, diye iç geçirip ortamı anlamaya çalışıyordum. Sadece annemi çok özlemiştim. Hemen telefon edip sesini duymak, Annemmm! Seni çok özledim! diye seslenmek istiyordum. Annesiz kalmak, hayallerden uzaklaşmak ağır gelmeye başlamıştı.

Rahmet ismini neden koydular dediğimde Kuran'dan almışlar diye cevap vermişti.

Nihayet Rahmet eve gelmişti. Babasına, arabayı vermek için gittim, o nedenle geciktim, diye kısa bir açıklama sonrası yatak odamıza girdi. Peşimden seslendi. Ben de peşi sıra odaya girdim. Kapıyı kilitledi soyundu beni de yatağın içine çekti. Yorganın altında bunalmıştım. Yorgunum ben uyuyacağım dedi. Üzerimi giydim, mutfığa geçtim. Mutfığa kapısı olan ebeveyn yatak odasında hararetili konuşmalar geliyordu. Kayınvalidem geldi, kızım şöyle otur sana anlatacaklarım var dedi. Zaten benim de soracaklarım var, iyi olur dedim, oturduk. Anne, Türkiye'yi aramak istiyor, anneme sağ salım geldiğimi bildirmek istiyorum, diye söze başladım. Kızım bizim telefonumuz yurtdışına kapalı, yarın ya da ertesi gün bir telefon kartı alır veya paralı telefonda ararsın. Ama anne diyecek oldum ki; kızım daha büyük sorunumuz var. Gülbeyaz ablan gelemedi. Başka bir şehre taşındılar. Ahmet abin iş bulunca oraya göçmek zorunda kaldılar. Cezaevinde gardiyan gibi bir işe girmiş. Biz taşınmayın dedik, ama kabul etmediler. Kısacası biraz küs ayrıldık. İlk kez bir oğlan baba evinden ayrılıyor, olmadı yakışmadı bu bize. Bir süre bize gelmeyecekler, merak etmeyesin. Bir de burada herkes birbirini bilir, Memet'in gelini şöyle böyle demesinler, gelen misafirlerin elini öpsen iyi olur.

Ertesi gün Rahmetle beraber kalkmış, belediyeye gitmek için dışarı çıkmak üzereydik ki, kayınvalidem seslendi, dikkat edin başkaları ne der bizim hakkımızda? Ya ana git işine, diyerek anasını hafif tersler gibi davranıp, ben garımla zecaam, kime ne ki, dedi. Hoşuma gitmişti, sahiplendiğini ilk kez hissetmiştim. Gerçi konuşmadaki ge-

zecaam kabaca söylenmişti. Bugün arabayı almıyom, beraber otobüsü alır giderik, hemi yolları öğrenir, maalleyi tanırın, başbaşa gezerik biraz, diye ekledi. Koluna girmiştim, yakınlaşabildiğim kadar sokulmuştum. Aynı zamanda çevreyi gözlemliyor yeni mimariye alışmaya çalışıyordum. Her taraf yeşillik, ağaçlar, bakımlı bahçe çitleri doğaya başka bir güzellik katıyordu. Kısa bir süre sonra otobüs durağına varıp otobüsün gelmesini beklemeye başladık. Bizim maalleye iki otobüs çalışır. 15 numaralı otobüsü alırım, saatte dört defa gelir. Aha burdaki tablada geliş saatleri yazıyor, anladın? Ben eşim denen adamla sanki hiç konuşmamıştım, biran bu ne konuşuyor diyecek oldum. Bildiğin kaba mı kaba konuşan bir adam. Çiçeğim yerine çıçağam diyor.

Neler yaşıyor neler duyuyorum. Rahmet konuşmasındaki doğallığından o kadar emin ki, anlattıkça anlatıyor. Hep başkalarının kim olduklarını, hangi köyden şehirden geldiklerini, herkesin birbirlerini tanıdığını, anasının ağzıyla biraz dikkatli olmamız gerekir gibi ön alıcı sözler sarfetmeye başlıyor ama bir türlü kendisinin ne yaptığı, nerede çalıştığına değinmiyordu. Bir keresinde güvenlik görevlisi olarak şehir merkezinde çalıştığından, liseye ara verip dışarıdan lise diploması almayı planladığından söz etmişti. Anlatır diye bekliyorum.

Otobüs alınmaz, otobüs ile gidilir diye hafifce düzeltmeye çalıştım, ama anlamamıştı. Otobüs biletini nasıl alacağız diyecek oldum ki, bende babamın aylık otobüs kartı var. Sanga da anneminkini kullanırım, dedi. Şaşırmıştım, ne yani aile bileti mi bunlar diyecek oldum ki, sonra anlatırım diyerek, ikili koltuğa oturduk. Otobüs yolcuları içerisinde Türk oldukları her hallerinden belli olan bir kaç genç kadın daha

vardı. Yine bir çift gülümseyerek yanımıza doğru geldiler. Arkadaşının da yeni evli olduğunu, amcasının kızı ile evlendiğini söyledi. Hej du, evlenmişsin bro, aferim la, ev tarafımı mı bu? Rahmet, gözün aydın senin de ev tarafı gelmiş, diye kibarca daha fazla konuşmasına izin vermemişti. 'Ev tarafı' diyerek benden söz ediyordu, üzerine gitmedim. Arkadaşı 'Folgaristana gidiyoh biz' yosa siz de mi oruya gidiyonguz, dedi, ilerleyip yerlerine oturdular. 'Vi ses la' (görüşürük la) diye arkadan seslenmişti. Rahmet, bizim köyden Deli Duran'ın oğlu, gevezedir biraz, aslında iyi çocuktur, sağlamdır. Sağlamdır?

Şehir merkezine geldiğimizde bir süre sokaklarda yürüdükten sonra, bir cafeye girdik. Danimarkalı bir kaç kişiyle selamlaştıktan sonra bir masaya oturduk. Sana bir soğukluk mu alırım yosa gave mi içeng?. Kola içmem, meyve suyu varsa meyve suyu olsun dedim. Bara doğru gitti, gözden kayboldu bir müddet, sonra bir elinde portakal suyu, diğer elinde bir bira ile geldi. Bardak da söyleseydin bari dedim, hafif ses tonuyla ürkekçe. Bu biranın adı Tuborg, biliyong mu Türkiye'de de Tuborg satılıyor. Hep gözü dışarı bakıyor sanki birileri gelecekmiş gibi aranıyordu. Kısa kısa bir şeyler söylüyor, şehir hakkında pek bir şey anlatmıyor, ya da anlatamıyordu. Şurda Foteks (süper market zinciri) var, babamgil sıkca gelir oturular cafeteryada gave içerler. Burada tren istasyonu, şorda ilerde otobüs garı var. Eskiden Türklere hep istasyonda buluşurlarmış, oradan evlere gidip kağıt oynarlarmış. Allahım adam hiç kendinden anlatmıyor, Gülbeyaz ablamdan ve abisinden söz etmiyor.

Rahmet'in koluna sıkı sıkı sarılıp şehir merkezinde elele dolaşmaya başladıktan sonra büyükce bir bi-

nanın önünde durup çevreyi seyretmişim. Burası belediye binası, dedi. İçeride 'folgaristan' (Folkeregistreringskontor) var. Oraya gidip senin geldiğini haber vereciyah. Folgaristan ne ki? Bilmiyorum işte, buraya gelir adresimizi söylerik, sonra da yeni 'süükasa' mızı (sygesikringskort / sağlık kartı) alırız. Rahmet süükasa nedir? Ya işte şu sarı kartımız var ya, üzerinde dohdurumuzun adı yazılı olan.

Sarı kart Danimarka'da adrese dayalı aile hekimliği uygulaması sonucu, hem adresin hem de aile hekiminin adının yazdığı sağlık sigortası kartıdır. Aile hekimine veya hastaneye gidince bu kart gösterilerek hasta kabul işlemleri yapılır.

Kafam iyice allak bullak olmuştu. Nereye gelmiş, ne yaşıyordum ben? Rahmet ne doğru dürüst kurumların adını biliyor, ne de ne işe yaradıklarını anlatabiliyordu. Hep bir kopukluk vardı. Söylediklerini sanki anlıyormuşum sanıyordu. Kendine özgüveni olduğu belli ama, Danimarka'daki idari işleri, bürokrasiyi pek bilmiyordu galiba. Sıra bize geldiğinde pasaport ve evlilik cüzdanımızı vermiştik. Yalnız kayıtlara başka bir adres verilmişti. Yazıştığım için adresi biliyordum. Neden adresimiz farklı, başka bir adreste mi oturacağız? Bizim evimizin adresi mi, burası? diye arka arkaya sorunca. Yoh yoh bizim adresimiz başka birisinin evinde, annem ve babam emekli oldukları için kira ve sosyal yardım alıyorlar. O nedenle bizim adresimiz başka yerde. Kafamdaki soru işaretleri beynimi kemiriyor, hiç bir soruma karşılık bulamıyordum. Adresi başka bir yerde göstermek suretiyle haksız maddi yardım aldıklarını çok doğalmış gibi anlatıyordu. Genç yaşta emekli olmak burada da var galiba diye düşünmeye başlamıştım ki; anam malulen emekli oldu, tercümanlığını

ben yapmıştım. Annemin psikolojisi mi neyi buzuğumuş o nedenle çalışamaz dediler. Nörececek çalışıp da kadın halinde otursun evinde, dizeleri ağzından dökülmüştü. Eyvah ki eyvah nereye gelmiş kiminle evlenmişim. Hayallerim vardı benim hayallerim, elimden alınan, derin dondurucuya konulan hayallerim.

Yeni evliyim, eşimin elini tutuyor, koluna giriyor heyecanlar yaşamak istiyorum. Aynı zamanda bir takım şeyleri anlamaya çalışıyorum. Fakat soruları şimdilik erteliyorum. Artık dönülmez bir yoldayım, bekleyip göreyim diye kendi kendimi rahatlatıyorum.

Nüfus kayıt işlemlerimiz bitmiş, elimize bir nüsha kâğıt olarak oradan otobüs duraklarına doğru yürümeye başlamıştım ki bir telefon kulübesi gördüm. Hemen kolundan çekip anneme telefon etmemiz gerekir dedim. Evden ararsın hatun, dedi. Hatun? İyi de annen telefonumuz yurtdışına açık değil demişti? Kayınvalidenin yalanı açığa çıkmıştı. Toparlamaya çalışsa da durum belli olmuştu. Bana bak Rahmet! Ben annemi arayacağım, şimdi, diye sert bir şekilde çıkışınca, tamam tamam, şimdi kioska gider telefon kartı alırım dedi. İstasyondaki kioska girdik, kioskdaki görevliye İngilizce 'I vil have one callcort' dedim, görevli ne dediğimi anlamıştı, bir kaç çeşit kart getirdi, 50-100-200 lük olduğunu sandığım telefon kartları. İçinden 200 olanı çekip 'that I vil' dedim. Rahmet İngilizce konuştuğuma şaşırılmıştı. Telefon kartını aldıktan sonra doğruca kulübeye koşmuşum. Heyecandan sesim titriyordu. Annem sesimi duyunca başladı ağlamaya. Anne dur şimdi nüfus dairesinden geliyoruz, şehir merkezinde geziyoruz, bayağı güzel tarihi bir şehir, diye bir şeyler anlatmaya çalışıyordum ki; annem, aman kontürün biter diye arka ar-

kası kesilmeyen soruları sıralamaya başlamıştı. Evimizin kaç odalı, mobilyalarımızın ne renk olduğu, Gülbeyaz Ablalara yakın olup olmadığı sıralayıp duruyordu. Yutkundum. Anne sonra konuşuruz şimdi dışarıdayım. Ben seni yine ararım. Kendine iyi bak, çocuklara selam söyle beni merak etmeyin diyebilirdim ki ahizeyi yerine koyar koymaz başladım hüngür hüngür ağlamaya.

Eve gelmiştik, ağlamaktan gözlerim kızarmıştı. Kayınvalidem ne oldu kızım diyecek oldu, cevap vermeden odama gittim. Aile içerde toplanmış sessizce benim yanlarına gelmemi bekliyordu. Biraz toparlandıktan sonra salona girdim. İlk buyruk geliverdi. Kızım akşama misafirlerimiz gelecek, onlara yemek yapacağız, mutfığa gel beraber yemek yapacağız dedi.

Yemek yapmak zor değildi benim için, anneme her zaman yardım ettiğim için biraz olsun yemek yapabilirim sanıyordum. Ama burada hem havamda değilim, hem de dün bir bugün iki, acelesi ne ki, ben yemeğe koşulayım. Valide şu şurada, bu burada, onu getir, bunu çıkar sürekli yönlendiriyordu. Öteberiler ortaya çıktıktan sonra bu gün iki tane tavuk haşlayacağız, haşlama suyu ile de bulgur pilavı pişirir, yanına da yoğurt koyarız. Buzluktan ekmek çıkarın kızlar. Sonra kayınvalide ben yoruldu salona geçip biraz belimi dinlendireceğim diyerek tüm işi bana bırakmıştı. Rahmet'in sesini, duydum, 'ana ben çıkıyorum!, peşine koştum çıkmıştı, yetişemedim. Anne Rahmet nereye gitti, neden bana söylemedi diye seslenecektim ki; o nasıl laf kızım, kayınbabanın yanında kocaya nereye gidiyorsun diye sorulur mu? Bir daha olmasın? Ses tonu sert ve kati idi. Sesimi çıkartmadım. Yemekleri yapmış misafirlerin gelmesini bekliyorduk.

Misafirler geldi, yemek sofrasına herkes geçti. Bana buyur beraber yiyelim denmedi. Zaten yemek yiyecek motivasyonum da kalmamıştı. Anladım ki misafirlerle birlikte gelin sofraya oturmamış. Kayınvalide sürekli talimatlar yağdırıyor, kızım çay bitti, kızım küllüğü boşalt. O zamanlarda evde sigara içilir, sigara içmeyenler hiç dikkate alınmazdı. Bizim evde sigara içilmezdi. Nasıl bir ev? Yaşlısı genci, kadını erkeği herkes sigara içer. Evi acayip bir yerleşik kahvehane havası gibi bir duman kokusu sarmıştı. İlk günden Rahmet'e odamızda sigara içilmesi ni yasaklamıştım.

Misafirler gitti, ortalığı yine ben topladım. Kayınvalide, kızım babana bir kase yoğurt ver saat on gibi, daha sonra odana gideng, ben odama geçip biraz dinlenecaam. Yorulmuş kayınvalidem...

Her hafta sonu gelen giden eksik olmuyor, mutlaka iki üç tavuk pişiriliyor, tabi bunları ben yapıyorum. Misafir geldiğini bahane eden Rahmet, 'ben gidiyom' diyor evden ayrılıyor. İlk on beş yirmi gün saat on bir on iki gibi eve gelen Rahmet giderek geliş saatlerini geciktirmeye başladı. Yavaş yavaş huzursuzluklar çıkmaya başlamıştı. Sadece nerde olduğu, nereye gittiğini sorguluyor, ne zaman kendi evimize çıkacağıımızı söylüyordum. Rutin bir hayata dönüşmüştü hayatımız. Dil kursuna başlayacaktım, 'ne oldu' diyorum, hep kaçamak cevaplar alıyorum. Gece eve geç geliyor, alkollü olunca biraz sert davranıyor, canı isteyince beni yatağa atıyor, kalkıp anasından izin alıp evi terk ediyor. Ne oluyor diye soracak olunca kayınvalideden azar işitiyordum.

Bir gün kayınpederin yanına gidip Mehmet Amca, biliyorsun babamın ölümünden sonra kimseye Baba diyemiyorum, bu özürümü geçen yıl yüzüklerimiz takılırken size söy-

lemiştim, kayınvalide durduracak oldu ki, bir el işareti ile sustu. Biliyorum kızım. Benim için problem değil. Devam ettim; şimdi sizden, senden bir açıklama bekliyorum; Gülbeyaz ablam ve kocası Ahmet abi nerede, neden ortada yoklar? Gülbeyaz ablamla konuşmak görüşmek istiyorum. Anneme telefon etmek istiyorum, telefon yurtdışına çalışmıyor deniyor. Rahmet sürekli dışarda, eve geç geliyor, nerde çalışıyor ne iş yapıyor bilmiyorum. Neler oluyor ne saklıyorsunuz? Neden doğru dürüst bir açıklama yapmıyorsunuz? Halbuki ben okula gidecektim, dil öğrenecektim belki çalışacaktım. Burada eve kapatılan birisine döndüm. Hızımı alamamış ağzıma geleni söylemişim. Başım dönmeye başladı, midem bulanıyordu. Kusacak gibi bulantılarım oluştu. Kayınvalidem hemen beni aldı kenara çekti, yosa kızım hamile misin, dedi. Hiç aklıma gelmemişti, yalnız günüm geçmiş ayhalim gecikmişti.

Peşim sıra odama geldi. Bana bah kızım sen arth bu evin gelinisin, gelin gibi davranacaan. Kayınbabaya karşı konuşmah, neymiş, olmaz eyle, gelinlik edeceğen. Bir de artık belkim anne olacağang. Dikkat et! hemi kendini, hemi oğlanı hemi de bizi üzme. Huzursuzluk çıkarma. Yosam geriden geriye anaying yanına gidersin, ona göre dikkatli ol. Ultimatom gibi bir uyarı almıştım. Düşünmedim değil, ne derlerdi benim için kasabada, Dursun'un kızı geri gelmiş, çaresiz sustum.

Bu neyin nesiydi şimdi. Daha yeni hamile olacağımı öğrenmiş, sevinçli olması gerekirken açıktan tehdit edilmişim. Hamile olduğumu duyunca Rahmet biraz düzeldi. Bir kaç ay eve erken geldi. Hafta sonları bir barda güvenlik görevlisi olarak çalışacağını söyledi. O zamanlar sabaha doğru geliyordu. Gebe ol-

duğumu hissediyordum. İlk kez bir ebeye doktora gitmişim. Aylar sonra evden ilk kez dışarı çıkıyordum. Sanki bir tutsak hayatı yaşar gibi eve tıklılı kalmıştım.

Yaklaşık üç ayı bulmuştum gebeliğimde. Annemi aramış hamile olduğumu bildirmiştim. Çok sevinmişti annem, her şey çok daha güzel olacak demişti. Ama bir terslik vardı sanki karnımda garip bir sıkışma var gibi hissediyordum.

Yine bir gün kalabalık misafir ziyaretinde çokca koşuşturmuş bayağı yorulmuşum. Garip hafif bir ağrı ve ıslaklık hissetmişim. O da ne kanamam vardı. Rahmet evde yoktu. Görümcemi çağırdım, kanamam olduğunu anlattım. Gitsin sırt üstü yatsın, ayaklarının altına yastık koysun, dem gitmesi o zaman durur talimatı geldi. Odama çekildim, kanamam şiddetlendi, ağrılarım iyice artmıştı. Dayanamadım salona doğru yürüdüm. Anne ben kötü oluyorum dedim oracıkta yığılıp kalmışım. Gözümü açtığımda ambulanstaydım. Kanamam ve ağrılarım şiddetlenmişti. Büyük görümcem refakatçi olarak eşlik ediyor hem de tercümanlık yapıyordu. Düşük yaptığının bilgisi gelmişti. Sabaha doğru düşük yapmış büyük bir çöküntü yaşıyordum. Yanımda annem yoktu. Kimsem yoktu. Hayallerin bitmiş yerle yeksan olmuştu. Eşim Rahmet ertesi gün ancak öğleye doğru gelebilmişti.

Taburcu olmuş eve dönmüştüm. Hastanede düşük sebebi olarak ana rahimini ikiye ayıran bir iç çeperin olduğu, içinde bebeğin olduğu sıvı ile dolu amniyon denilen keseciğin büyümesi ve yer darlığının oluşması nedeniyle düşüğün başladığı ve gerçekleştiği bilgisi verildi. Bu çeperin iyileştikten sonra ilerleyen süreçte sağlıklı bir zamanda müdahale edilerek alınması gerektiği de bildirildi. Aksi halde yine aynı şekil

düşüklerin tekrar edeceği açıklamasına yer verildi. Rahmet de üzülmüştü. İlk kez gözlerinin dolduğunu gördüm. Oğlum olacak diye sevinmişti. Düşük yaptığıma üzülmesinden bile kendime pay çıkarır hale gelmiştim. Ama asıl ben yıkılmıştım. Tam bir çöküntü yaşamış günlerce kendime gelememişim. Hasta halimde bile aileye hizmet etmem bekleniyordu. Hele ki kayınpederin yoğurt ikramı beni deli ediyordu. Evin gelini kayınpederini yattırmadan yatak odasına gitmezmiş. Tüm bunlar kayınvalidenin işiydi. Adamın suçu yoktu. Sadece pısrık biriydi o kadar.

Akşamüzeri evin telefonu çaldı. Kayınvalidem telefonda birisiyle arkasını dönüp kısık sesle konuşmaya başladı. Biraz kulak vermek istediysem de bir şey anlaşılıyordu. Aman Allahım biraz sonra evde bir panik havası esmeye başlamıştı, merak edip odamdan dışarı çıktım. Arayan Rahmet'in arkadaşımış. Dikkatli olun, polis her an baskın yapıp evde arama yapabilir, bilgisi gelmişti. Anama selam söyle 'gıdığından öperim' diyor, Teyze sen anlarsın, demiş. Kayınvalidem ve görümcem, 'keylana gitmemiz gerekiyor' diyerek hişimla evden ayrıldılar. Daha sonra polis, dinleme kayıtlarında yer alan bu sözün ne anlama geldiğini sormuş. Sıradan bir sevgi ifadesidir denilerek geçiştirilmişti..

Kayınvalide ve görümcem evden çıktılar. İki saat sonra geldiklerinde polis eve gelmişti. Her yanı aradılar, en çok da bizim odayı aradılar. Allahım neler yaşıyorum ben? Daha geleli ne kadar oldu ki bunları yaşıyordum. Polisler gittikten sonra salona girdim.

Neler oluyor Mehmet amca? diye hesap sorarcasına seslendiğimi duyan kayınvalidem, Gelin! Gelin! otur oturduğun yerde bir de senin-

le mi uğraşacağız, zaten derdimiz başımızdan aşkın? Git odana, kocanı bekle, bir daha da kayınbabanın karşısına geçip soru sorduğunu görmeyeceğim. Gelin gibi oturacak gelinlik yapacaksın tamam mı?

Ağlıyordum, çaresizliğime kızırıyordum. Okulda herkesle kavga edencesine hiç korkmadan tartışan ben, hayalleri olan ben, hayalleri elinden alınan ben gitmiş, yaşlı cahil bir kadından tırsan birine dönmüştüm.

Günler günleri aylar ayları kovaladı. Yaklaşık sekiz ay geçmişti. Rahmet eve yapılan baskın sonucu yakalanmış içeri tıkmıştı. Altı ay boyunca hiç kimseyle görüştürmemişlerdi. Hüküm giymeden henüz tutuklu iken bir kez ziyarete gitmişim. Bu ziyarete bir polis ve bir de tercüman bize eşlik etmişti. Yarım saatlik kısa bir ziyaretim olmuş, olayla ilgili kesinlikle konuşmamamız gerektiği söylenmişti. Rahmet çıkarken anneme söyle 'gıdığından öperim' demişti. Meğer bu şifreli bir mesaj imiş. Bu süreç içerisinde bir kaç kez polisler beni de sorgu odasına aldılar. Her seferinde aynı tercüman Hüseyin Ağabey vardı. Bana arada bir korkma kızım sana bir şey olmaz, sorulara sadece kısa cevaplar ver yeter diye uyarıyordu. Hüseyin Ağabeyin babacan tavrı biraz olsun korkumu almıştı.

Yıkılmıştım. Ne hayaller kurmuş nelerle karşılaşmıştım. Hala bez bebeği 'Babişko' ile uyuyan ben, genç kız olmadan kadın olmuş, Rahmet'in tabiri ile hatun olmuş, çocukluğu gençliği geleceği çalınmış bilinmezde doğru giden birisi olmuşum. Hiç bir şey yemiyor, içmiyor insan içine dahi çıkmıyordum. Misafir geldiği zaman neden gelip hizmet etmiyorsun diye bir iki sefer hafif itilmişliğim de olmuştu kayınvalide tarafından. O gün bugündür gelinlik yapıyor, gelin gibi davranıyordum. Kimseyle konuşmuyordum.

Acayıpliğe bakar mısın? Kayınpeder gelinine don almış. Bir poşet içerisinde kadın külotları odama bırakılmış. Anne bunlar ne diyecek oldum ki; baban avm den almış, çok indirim varmış, işine yarayanı al, gerisini kızlara götürürüm. İçinde yaşadıklarına mı yanayım, gelinine don alan kayınbabaya mı, kayınbaba yatmadan, yoğurdunu yemeden odasına gidemeyecek geline mi? Bilemedim.

Küçük damatları eve geç gelince kıyamet kopmuş, nasıl olur da dışarı çıkarmış diye bir ton fırça yemişti. Kayınbiraderi ile gece hayatına takılan damat, bir daha tekrar ederse oturumunun uzatılmayacağı, gerisin geriye memlekete gönderileceği ile tehdit edilmişti.

Kayınpeder toplu alışveriş yapardı. Paylaşılan domates biber gibi sebzelerin parası istenirdi. Hatta pazara gidip geldi babanız, şu kadar da benzin parası vereceksiniz, diye kızlardan damatlardan benzin parası alırlardı. Bir ara kızı ve damadın harçlıklarını kayınvalideden aldıklarını görmüştüm. Kayınpeder yahu hatun yeter, Allah aşkına bırak çocuklar kendi işlerini kendileri halletsin. Sana ne onların parasından pulundan alışverişlerinden, diye çıkışmıştı. Dinleyen kim? Bakar mısın Rahmet dışarı çıktığında sesi çıkmayan kayınvalide, damat dışarı çıkınca şahan kesilmiş esip gürlüyor. İki yüzlülük, yalan, hile, sistemi kandırma ve cehalet. Neler neler...

Neler görecekteler neler yaşayacaktım?

Bu süreç içerisinde en fazla dört beş kez annemle telefonda konuştum, derdimi içime gömdüm, eşimin ceza evinde gardiyan olarak işe başladığı yalanını söyledim, yutkundum konuşamadım, hissettim annem bir şeylerin ters gittiğini anlamıştı.

Cezaevinde ziyaret

Beş yıl hüküm verilmişti. Hüküm verildikten sonra Rahmet'i ziyaret edebileceğim bilgisi geldi. Ziyaret günü ayarlanmış, elime verdikleri kıyafet çantası ve annesinin yaptığı taze poaçaların olduğu küçük bir poşet ile cezaevi kapısına götürülmüştüm. Çeşitli güvenlik taramalarından geçirildikten sonra bir odaya alındım. Rahmet biraz sonra gelecek dendi. Kapı açıldı, sakallı bir adam içeri girdi, selamün aleyküm diye selam verdi, yanıma oturdu. Hiç sesimi çıkartmıyordum. Sessizliğimden sinirlenmiş olacak ki; baksana bana, özledim seni diyerek kolumu sertçe tutup kendine doğru çekti, benim hatunumsum, helalimsin, özledim seni diyerek koltuğun üzerine yatırdı. Gözlerim kararmış, başım dönüyordu. Midem bulanmış böğürmeye başlamıştım. Bana bah hatun, yok öyle davranmah, bana karşılık verecağann, özledim seni diyom, annamıyong mu?. Bu odada herşiy yapmak serbest. Karı kocalar sevgililer herşiyi yaparlar, yasak değal ki.. gibi bir şeyler söylenip duruyordu. Bayılışımdı...

Gözümü açtığımda hastane odasındaydım. KV Hjalp (Kadına Destek) adında, kadınlara destek çalışmaları yapan bir dernekte çalışan Semra abla başımda bekliyordu. Elimi elleri arasına aldı. Korkma ablam ben

senin yanındayım. Geçmiş olsun dedi. Dışarıda sağlık ekibi, doktorlar ve polisler var. Seninle konuşmak istiyorlar.

Ben o eve dönmek istemiyorum, diyebildim. Semra abla, tamam güzelim tamam, geçti gitti. Şimdi seni bir koruma programına dahil edecekler ve sığınma evine yerleştirecekler.

Sığınma evine alındıktan sonra orada da görev yapan Semra abla, vah kadersiz kızım vah, Gülbeyaz da aynen senin gibi bu sığınma evine yerleşmişti, Şimdi Kopenhag tarafında kızı ile birlikte, kendilerine ait bir dairede yaşamakta. Gülbeyaz ablam ha diyebildim, ağlamaya başlamıştım. Birkaç gün sonra Semra abla tüm olan bitenleri bana anlatıvermişti. Sizin bu aile tam bir kriminal aile. Gülbeyaz'ın kocası da içeride. Uyuşturucu işi yapıyorlarmış. Başlarında da Rahmet'in sevgilisi Çılgın Dorthe varmış. Sen ve Rahmet evlenince kıskançlıktan çılgına dönen Çılgın Dorthe önce Gülbeyaz'ın kocasını daha sonra da Rahmet'i ihbar etmiş. Polisle uzun süre işbirliği yapan Dorthe etkin pişmanlık uygulamasından yararlanıp itirafçı olmuş. Geçmiş olsun güzelim. Hem biz hem polis, kısacası herkes senin masum ve mağdur olduğunu biliyor ve sana yardım etmek için çalışıyor. Sakın korkma, endişe etme, artık senin kılına bile dokunamazlar."

Suzan yoruldun sen, ara veriyoruz. Ancak dünkü yürüyüş yolunu beş dakikada gidip geleceksin. Tempolu bayağı artırmalısın. Derin nefes alıp vermeyi unutma. Nefesini karının dibine kadar çekmeyi ihmal etme. Sonra eve gidersin.

Ertesi gün devam ediyoruz;

"Polis, sığınma evi psikoloğu, sosyal danışman, doktor ve tercüman Semra Abla odaya girdiler. Kısa bir kaç soru soracaklarını ifade ettiler. Biraz güven telkin ettikten sonra, Rahmet sana tecavüz etti mi? diye sordular. Dünyam başıma yıkılmıştı tekrar. Başım önümde, kasmaya başladım. Konuşmak istemiyorum. O benim eşim diyebildim.

Semra Abla ne olur beni anneme götürün dedikten sonra bayılmışım. Günler süren tedaviler sonrası birazcık yemek yemeye ve dışarı çıkıp yürümeye başlamıştım. Sosyal danışman sanki bir ana gibi her ihtiyacımı karşılıyor, haftada bir düzenli olarak annemle konuşturuyordu.

Meğer duyduğum 'dört ya da dert' diye algıladığım konu Dorthe'nin baskına geldiğiymiş. Çılgın Dorthe Rahmet'in uzatmalı sevgilisiymiş. Kadının cesaretli oluşuna mıdır' artık neden ise 'Skør Dorthe' diye anılmış.

Aylar sonra Gülbeyaz ablamla buluştuk. Gözyaşlarımız sel olmuş tarif edilmez acılar yaşıyorduk. Gülbeyaz ablam benim nişanı atmam için bizi aramak istemiş, fakat, 'çocuğunu elinden alır ve seni de yurtdışı ettiririz' diye tehdit edilince susmak zorunda kalmış. Doğum sonrası gördüğü şiddet üzerine doktor polise bildirince Gülbeyaz ablam ve çocuğunu sığınma evine yerleştirmişler. Yaşadıkları, gördüğü şiddet, tehdit ve yıldırma sonucu depresyona giren ablam uzun süre kimseyle görüşmemiş. Annesi durumu biliyor-muş ama kıza kötülük ederler diye bizim evlenmemize engel olmamış. Komşumuz biraz eski kafadan insanlardır. Bir kadın nişanlandıktan sonra mutlaka tamamına varmalıdır. Her ne olursa olsun kadın o evde kalmalı ve evliliğini sürdürmelidir. Yeni bir erkeğin kadının hayatına girmesi pek kabul edilir bir durum değildir. Kol kırılır yen içinde kalır. Erkektir, zamanla evine yuvasına döner, anlayışı geçerlidir.

Meğer evlendiğim adam ve ağabeyi şehrin en korkulu iki belalı adamlarıymış. Deli Türk / Tosse Tyrk derlermiş onlara. Şehirde tanınan, bilinen ve korkulan kriminal yaşamları olan tehlikeli kişilermiş. Emniyet müdürü yaptığı bir basın toplantısında bu iki kardeşin şehrin en kriminal gruplarından olduklarını ifade etmiş.

İyi de benim suçum neydi? Benim hayallerim vardı, elimden alınan ve karartılan geleceğim. Bile bile başkalarının çocuklarını ne diye yakarsınız? Hiç mi sizde empati yok, vicdan yok? Haydi bizimkiler cehaletleri ve bilgisizlikleri nedeniyle böyle bir evliliğe olur verdiler. Ya siz? Çocuklarınızı bile bile evlendirdiniz. Allayıp pullayıp bol paralar harcayarak altınlar takarak gencecik çocukların hayatlarını kararttınız. Evet, 'çocuklar evlenirse akıllanırlar, çoluk çocuğa karışırılar düzelirler, dediğinizi

duyar gibiyim.....Ne diyeyim Allah sizi bildiği gibi yapsın...

Beni uzak bir şehre yerleştirdiler. Yıllarca koruma programı kapsamında destekler aldım. Bu arada dil okuluna gitmeye başlamıştım. Dil okulu bana iyi gelmişti. İki yıl içerisinde dil okulunu bitirmiş, Sosyal Danışmanlık okuluna kayıt yaptırmıştım. İçinden geçtiğim kötü günler beni güçlendirmiş, babamın arzu ettiği gibi eğitilmiş bir kadın olmuştum. Artık Sosyal Pedagog olarak kurumlarda yabancı kadınların sorunları üzerine konferanslar veren, sığınma evlerine danışmanlık yapan biri olmuştum. Tedavi sürecimde bana yardımcı olan bir psikolog ile yaşamımı birleştirmiş, mutluluğu yeni yeni tatmaya başlamıştım.

Rahmet mi? Suçlu bulunduğu yarılama 5 yıl ceza almıştı zaten. Mahkeme doktor raporları ve ifademe dayanarak Onu suçlu bulup, artı iki yıl ve yurtdışı edilme cezası ile cezalandırdı. Dört yıl yattıktan sonra Türkiye'ye gönderildi. Tezgahlarını uzun zamandır kuran iki kardeş ciddi paralar aktarmışlar Türkiye'ye. O gün yapılan baskında içi para dolu çantayı kaçırmıştı görünce ve kayınvalide. 'Anamın gıdığından öperim' sözü şifreli bir mesajlaşma yöntemi imiş. İstanbul'da benzinlik, Bodrum'da otel işletmeciliği gibi ticari ortaklık işlerine girmişler. Memlekette de birçok aile yatırımları yapmışlar. Su testisi su yolunda kırılır ya; öyle bir gelişme sonrası birlikte iş yaptıkları ortaklarıyla yaşadıkları anlaşmazlık sonucu çıkan çatışmada öldürülür Rahmet. Türkiye'de henüz boşanmadığımız için üzerine kayıtlı bir kaç mülkten eş olarak bana da miras kaldı. Avukatlar aracılığı ile sonuna kadar haklarım alındı. Bana intikal eden tüm malları şiddete maruz kalan kadınlar için çalışmalar yapan Mor Çatı Derneğine bağışladım.

Gülbeyaz ablam ise depresyondan çıkamadı. Bir türlü eski eşinden kurtulamadı. Adam gidip gelip evliliğini bir şekilde sürdürdü. Bir kaç çocukları daha oldu. Çocukları büyüdükten sonra adamı evine almamaya başladı. Çocuklar babalarının haksız ve adaletsiz tavırlarını gördükten sonra annelerine kol kanat geldiler.

Korkuları, depresif durumları, mutsuzluğu, pişmanlıklarla dolu yaşamın içerisindeki tutkusu ile hayata tutunmaya çalıştı Gülbeyaz ablam. Sigara ve çocukları. Tek dostum dediği, günde üç paket sigara içmesi nedeniyle genç yaşta ileri derecede koah astım rahatsızlığı ve bir türlü kurtulamadığı depresyon nedeniyle neredeyse hiç çalışmadan malulen emekli oldu. Tüm bu sıkıntılara çocukların sevgisi ve analık duygusu ile katlanabildi. Her şeye inat tam bir sorumluluk duygusu ile çocuklar başarılı bir eğitim süreci geçirdiler. Annelerinin uğradığı haksızlık onları daha güçlü kılıp okul ve eğitimlerinde motive edici unsur oldu çocukların.

Rahmet'in öldürülmesi aileye çok ağır gelmişti. Kayınvalide ve kayınpeder birkaç yıl sonra Hacca gittiler. Rahmet'in hayırına köylerindeki camiinin çevre düzenlemesini, abdest ve gusulhanesini yaptırıldılar.

Daha sonra dönüş yapıp Danimarka'yı terkedip köylerine içlerinde banyoları olan üç yatak odalı trip-lexs eve yerleştiler.

Semra Abla'da Danimarka'ya gelin gelenlerden birisidir. Fakat Semra ablanın başta eşi ailesi onu ilk önce dil kursuna göndermişler. Dil kursuna giderken kadınlara destek programlarında çalışmaya başlamış. Sosyal Danışmanlık okulunu bitirip yeminli tercümanlık yapmaya başlamış. Semra Abla buraya gelenler arasında az sayıdaki şanslı kadınlardan biridir."